

BG

BG

BG

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 15.12.2009
COM(2009)680 окончателен

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ НА КОМИСИЯТА

Доклад за прилагането на SBA

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Доброто състояние на МСП е от ключово значение за осигуряване на заетост и благоденствие в ЕС в бъдеще. Ето защо Комисията през юни 2008 г. постави началото на амбициозна нова политическа инициатива, наречена „**Small Business Act**“ за **Европа (SBA)**, чиято цел е да постави МСП в центъра на процеса на вземане на решения, да засили потенциала им за създаване на работни места в ЕС и да насърчи тяхната конкурентоспособност както в рамките на единния пазар, така и на световните пазари. Като елемент от ключово значение SBA има за цел да превърне принципа „Мисли първо за малките!“ в реалност в процеса на изготвяне на политики и на вземане на решения на всички равнища в ЕС.

Финансовата и икономическа криза засили още повече необходимостта от значителни и широкообхватни политически мерки в полза на МСП. При приемането на SBA Съветът по конкурентоспособност одобри през декември 2008 г. и **един план за действие** с мерки, които да бъдат приложени приоритетно за предоставяне на по-добър отговор на нуждите на МСП в условията на световната криза, като те бяха насочени най-вече към подобряване на достъпа до финансиране, достъпа до пазари и регулаторната среда. Този план впоследствие беше одобрен от Европейския съвет през декември 2008 г. Европейският парламент подкрепи SBA и прикани държавите-членки да приложат изцяло тази инициатива. И на последно място, но не по значение, Комитетът на регионите също оказва силна подкрепа по отношение на необходимостта от пълно разгръщане на потенциала на МСП посредством SBA.

В настоящия доклад се прави обобщение на напредъка, осъществен през 2009 г., която бе първата цяла година от прилагането на SBA, като се набляга основно на мерките, съдържащи се в **плана за действие за SBA** и в **Европейския план за икономическо възстановяване**.

Комисията и държавите-членки предприеха значителни действия за подобряване на достъпа на МСП до финансиране, за улесняване на достъпа им до пазарите на ЕС и на трети държави и за подобряване на рамковите условия за МСП, по-специално чрез премахване на ненужната административна тежест.

2. ПРИЛАГАНЕТО НА SBA ПРЕЗ 2009 Г.

Комисията осъществи най-значителните действия, залегнали в SBA. Тя прие **всичките пет законодателни предложения**, свързани със SBA. Приетият през юли 2008 г. **общ регламент за групово освобождаване (ОРГО)** предостави на правителствата възможността да подкрепят по-лесно МСП посредством мерки, по отношение на които не се прилага задължението за уведомяване. Предложението за **намалени ставки на ДДС** влезе в сила на 1 юни 2009 г. и предлага на държавите-членки големи възможности за стимулиране на стопанската дейност, най-вече в областта на трудоемките услуги. Другите три законодателни предложения все още са в процес на разглеждане и Съветът и Европейският парламент е необходимо да изиграят ключова роля, за да осигурят бързото приемане на предложенията, така че на МСП да бъдат предложени допълнително подпомагане и подкрепа. Предложеното преработване на **директивата за забавените плащания** и предложението относно **статута на европейското частно дружество** са от жизненоважно значение за конкурентоспособността на МСП. Предложението за **фактуриране на ДДС**, прието от Комисията през януари 2009 г., има за цел да гарантира равно третиране на фактурите на хартиен носител и на електронните фактури и се смята, че в средносрочен план има

потенциал за намаляване на разходите с до 18,4 млрд. EUR, ако всички дружества изпращат всички свои фактури в електронен вид.

Държавите-членки показаха също сериозен политически ангажимент за прилагане на SBA, но възприетият подход и постигнатите резултати се различават. Някои от държавите-членки въведоха SBA изцяло в своите национални политически програми. През октомври 2008 г. **Белгия** постави началото на своя „План за МСП“, който включва 40 мерки, с които се обхващат основните цели на SBA. В **Италия** правителството създаде работна група за наблюдение на прилагането на SBA, като бе предложено осъществяването на действия в десет области. **Ирландското правителство** възприе подобен подход.

В своите национални доклади за напредъка в контекста на Лисабонското партньорство за растеж и работни места за 2009 г. **Финландия, Франция, Нидерландия, Румъния и Обединеното кралство** предоставиха подробна информация за това как прилагат SBA. **Франция** предприе действия по трите приоритета, залегнали в плана за действие за SBA. **Обединеното кралство** представи в едно изключително подробно приложение мерките, предприети във връзка с всеки от десетте принципа на SBA. Освен това някои региони, като **Каталония (Испания)** или **Северен Рейн-Вестфалия (Германия)**, също приеха инициативата SBA. Въпреки това най-често държавите-членки са приели конкретни мерки, които са определени като приоритетни в плана за действие по инициативата SBA.

2.1. Прилагане на принципа „Мисли първо за малките!“

От януари 2009 г. Комисията системно прилагаше „теста за МСП“ за оценяване на въздействието върху МСП на всички нейни най-важни законодателни и политически предложения. Този тест стана част от преработените насоки за оценка на въздействието на Комисията и прилагането му се наблюдава отблизо. Въз основа на теста за МСП през февруари 2009 г. Комисията предложи да предостави на държавите-членки възможността да **освобождават микропредприятията от задължението за прилагане на правилата за счетоводна отчетност**. Държавите-членки би трябвало да имат свобода да установяват режими на счетоводно отчитане, които са най-подходящи за техните микропредприятия. В резултат на това до 5,4 млн. микропредприятия биха могли да се възползват от режими, които са адаптирани в по-голяма степен към техните нужди, като това ще позволи на икономиката на ЕС да реализира до 6,3 млрд. EUR потенциални икономии. Редица държави-членки, като **Белгия, Дания, Финландия и Германия** също въведоха „теста за МСП“ като съставна част от своя национален подход за вземане на решения.

Комисията предприе значителни инициативи за постигане на установената през март 2007 г. цел на ЕС за **25 % намаление на административната тежест**, което по-специално е от полза за МСП. Вече приетите от законодателя мерки за нейното намаляване се очаква да доведат до съкращаване на разходите със 7,6 млрд. EUR. Мерките, които са в процес на приемане от Съвета и Парламента, биха могли да добавят към тази сума още 30,7 млрд. EUR. Като цяло намаляването на административната тежест, което е предложено или се подготвя в момента от Комисията, би могло да надвиши първоначалната цел и да достигне 33 % от общата сума от 123,8 млрд. EUR, на която се оценява административната тежест в ЕС. Освен това Комисията се ангажира да продължи да намалява ненужната административна тежест, както се подчертава в нейното съобщение „Програма за действие за намаляване

на административните тежести в ЕС — Планове за намаляване по сектори и действия за 2009 г.“ — COM(2009) 544.

Примерите за потенциални по-нататъшни действия от полза за МСП включват обявеното освобождаване на непрофесионалните водачи на МПС от спазването на периоди на работа и почивка и следователно от задължението да използват тахографи за разстояние до 100 km, и подобрените насоки за извършване на оценка на риска в областта на здравето и безопасността, от което ще имат полза основно малките предприятия.

Комисията приветства факта, че всички държави-членки вече са приели **национални цели за намаляване на административната тежест** и че продължават да опростяват административната среда за МСП. Например **средното време за създаването на дружество с ограничена отговорност** понастоящем е **8 дни** (в сравнение с 9 дни през 2008 г.), а разходите възлизат на **417 EUR** (в сравнение с 463 EUR през 2008 г.). Осемнадесет държави са създали **действаща система за обслужване на едно гише**, която има възможност да обслужва учредяването на дружества с ограничена отговорност, и са разработили поне няколко предварително определени процедури (регистрация на дружество, данъчна регистрация и т.н.). **България** затвърди рационализирането на процедурите по създаване на дружества, започнато през 2008 г., като девет процедури бяха опростени и слети само в една. **Германия** успешно измени законодателството по отношение на дружествата с ограничена отговорност, с което не само че се опростява процедурата, но също се способства за насърчаване на създаването на повече предприятия. Рационализирането на процедурите в **Унгария, Малта и Словакия** също допринесе за съкращаване на необходимото време в тези държави. В **Словения** електронната система за обслужване на едно гише е в състояние да регистрира всички видове дружества за максимум 3 дни и като резултат спестява на словенските МСП 10,2 млн. EUR годишно.

В рамките на SBA държавите-членки също така бяха приканени да направят възможно изпълнението на всички законови процедури по преустановяване на дейността на предприятие в случай на **несъстоятелност, която няма характер на измама**, в рамките на една година (или в по-кратък срок). Досега пет държави (**Белгия, Финландия, Ирландия, Испания и Обединеното кралство**) отговориха на този призив.

И на последно място, по отношение на пилотното действие за **общи дати на влизане в сила** Комисията реши да разшири неговото времетраене, което първоначално беше предвидено за една година, на две години (2010—2011 г.). Първият годишен доклад, в който се посочват бъдещите актове, които трябва да се приемат на определени дати, следва да бъде публикуван през 2010 г. заедно със Стратегическия преглед на инициативата за по-добро регулиране. Секторите, които участват в тази инициатива, включват автомобилостроенето, производството на взривни вещества, на детергенти и на прекурсори.

2.2. Достъп до финансиране

Комисията опрости **правилата за отпускане на държавна помощ** и ясно подчерта необходимостта от вземане в по-голяма степен предвид на нуждите на МСП на равнището на държавите-членки. С новия **общ регламент за групово освобождаване (ОРГО)**, приет като част от SBA, се обединяват в един текст и се хармонизират

правилата, които преди съществуваша в пет отделни регламента, и се разширяват категориите държавна помощ, за които се прилага освобождаване. С този регламент се въвеждат нови правила относно интензитета на помощта за МСП (тоест с 20 % по-висок дял на помощта, отпускана за малки предприятия, и с 10 % по-висок дял за средни предприятия), както и относно стимулите за създаване на нови дружества и подкрепата за жените предприемачи. Помощта за МСП, спрямо която бе приложено групово освобождаване, възлезе на 2,8 млрд. EUR през 2008 г., което представлява увеличение от 0,3 млрд. EUR в сравнение с 2007 г. Комисията също така прие **Наръчник относно правилата за държавна помощ**, в който се прави сбит преглед на възможностите за предоставяне на помощи на МСП, съществуващи в рамките на общностните правила относно държавната помощ.

Освен това Комисията прие **временна рамка относно държавната помощ** за периода 2009—2010 г., която предоставя на държавите-членки по-големи възможности за преодоляване на въздействията от ограниченията в отпускането на кредити върху реалната икономика. По-специално държавите-членки имат възможност да отпускат субсидирани заеми, гаранции по заеми при по-ниска премия, рисков капитал на МСП и пряка държавна помощ в размер до 500 000 EUR без извършване на уведомяване за отделните случаи.

През 2009 г. групата на **Европейската инвестиционна банка (ЕИБ)** изигра ключова роля за улесняване на достъпа на МСП до финансиране. Тя **увеличи значително отпускането на заеми** за МСП от 8,1 млрд. EUR през 2008 г. до около 11,5 млрд. EUR през 2009 г. Освен това Комисията работи в тясно сътрудничество с Европейския инвестиционен фонд (ЕИФ). В допълнение към последователното прилагане на инструментите на SME, предвидени съгласно **Рамковата програма за конкурентоспособност и иновации** (1,13 млрд. EUR заделени за периода 2007—2013 г.), ЕИБ предостави 200 млн. EUR за **финансиране тип „мечанин“** за 2009 г.

През септември 2009 г. бе осъществено първото финансиране (от 1,85 млрд. EUR) в рамките на инициативата **JASMINE**, чието начало бе положено през 2008 г. от Комисията за насърчаване на развитието на институциите за **микрофинансиране** в Европа. ЕИФ очаква през 2009 г. да бъдат осъществени две други инвестиции, всяка от които в размер на 2-3 млн. EUR. Комисията също така увеличи усилията си за предоставяне на държавите-членки и на други заинтересовани страни на информация относно достъпа на МСП до финансиране посредством **редовни изследвания**.

Инициативата **JEREMIE** също отбеляза много добър напредък. Програмният период на политиката на сближаване за периода 2007—2013 г. доведе като резултат до изготвянето на 85 оперативни програми на национално и регионално равнище, в които се предвижда възможността Европейският фонд за регионално развитие (ЕФРР) да съфинансира инструменти от вида на JEREMIE с цел оказване на подкрепа на МСП и на новосъздадените дружества. До октомври 2009 г. инициативата JEREMIE беше приложена в 13 държави-членки на национално и регионално равнище. По оперативните програми в рамките на ЕФРР бяха поети задължения на обща сума от 3,069 млрд. EUR в полза на фондовете за участие в JEREMIE.

За да отговорят на финансовата и икономическа криза, често чрез използване на временната рамка за държавната помощ, повечето държави-членки приеха и политически мерки за увеличаване на достъпа на МСП до ликвидни средства, по-специално в областта на банковото кредитиране, посредством създаването и

разширяването на схеми за отпускане на заеми и гаранции за МСП (**Австрия, Белгия, Чешката република, Дания, Естония, Финландия, Франция, Германия, Гърция, Унгария, Италия, Литва, Люксембург, Нидерландия, Испания и Обединеното кралство**). Пакетът на ЕИБ от 30 млрд. EUR за отпускане на заеми на МСП също позволи на някои от държавите-членки да използват схема за предоставяне на гаранции от второ ниво. Освен това Белгия и Франция създадоха функцията „кредитен посредник“, чиято роля е да действа като звено за контакт по отношение на МСП и предприемачите, които имат проблеми със своята банка.

Редица държави-членки предприеха мерки, за да намалят **забавените плащания**, като изпревариха преработването на директивата за забавените плащания и в някои случаи надхвърлиха нейния обхват. В **България** министърът на финансите обяви, че има намерение като превантивна мярка да увеличи законната лихва за забава на плащане с 10 или 20 пункта. Във **Франция** в приетия през август 2008 г. закон за модернизация на икономиката се поставя изискването най-късно до 1 юли 2010 г. срокът за публичните плащания да бъде намален на 30 дни. В **Германия** нов закон в сила от 1 януари 2009 г. спомага за подобряването на положението на кредитора при договорите между търговци и потребители (напр. по отношение на авансово плащане, отказване на услуга при липса на гаранция, изискване за предоставяне на финансово обезпечение). Правителството на **Португалия** одобри програмата „Pagar a Tempo e Horas“, за да намали забавянето при плащания, като определи цел от 30 до 40 дни, която трябва да бъде постигната в дългосрочен план. В **Обединеното кралство** централното правителство пое задължението да плаща всички фактури в срок от **10 дни**. Съкращаването на сроковете за плащане и намаляването на забавянията остава особено важно за МСП, които развиват дейност в **Гърция, Италия, Португалия и Испания**. В посочените държави-членки има най-големи възможности за подобрене по отношение на периодите на плащане от страна на публичните органи (средно около 150 дни).

Комисията също така опрости правилата за управление на **политиката на сближаване**, за да улесни реализацията на 455 планирани за периода 2007—2013 г. програми в областта на политиката на сближаване, с които са свързани инвестиции от общо 347 млрд. EUR, с което ускори инвестиционните потоци, насочени по-специално към стопанските субекти, които внедряват проекти, каквито са МСП. Инвестициите в секторите, свързани с енергийната ефективност и с използването на енергия от възобновяеми източници в жилищата, също са насърчавани с оглед на значителния им потенциал за осигуряване на растеж и заетост.

Опростяването на **Седмата рамкова програма (РП7) за научни изследвания и технологично развитие** също отбеляза напредък и преди края на 2009 г. Комисията ще приеме предложение, по силата на което ще стане възможно разрастващо се МСП, което участва в проект по РП7, да може да продължи да се ползва от предимството да бъде третирано като МСП по отношение на този проект, дори ако през този период надхвърли горната граница на прилаганите за МСП параметри.

И на последно място, Комисията взе решение за прилагане на **вътрешни мерки за подобряване на изпълнението на бюджета**, което може да подпомогне икономическото възстановяване. По-специално определените крайни срокове за одобряване на докладите и за извършване на плащанията бяха намалени, като съществува правило, според което плащанията следва да бъдат извършвани в рамките на 30 дни (20 дни при предварително финансиране).

2.3. Достъп до пазари

За да се насърчат трансграничните операции в рамките на единния пазар, Комисията и държавите-членки съвместно решиха да намалят с още 40 % **таксите за правна защита на търговските марки на територията на ЕС**, както и от 1 май 2009 г. да опростят процедурата по регистрация.

Като подчерта важността на осигуряването на равнопоставеност за всички стопански субекти при достъпа до публични търгове, Комисията прикани държавите-членки да използват по най-добър начин приетия през юни 2008 г. като част от SBA „Европейски кодекс за най-добри практики“ (наричан по-долу **„кодекс за МСП“**), за да се улесни достъпът на МСП до договори за обществени поръчки.

В различни държави-членки след публикуването на кодекса бяха приети редица мерки. Във **Франция** в общия закон за обществените поръчки („Code des Marchés Publics“) законодателят поясни, че задаването на минимални равнища на капацитет не е задължително. В **Унгария** законът за обществените поръчки бе изменен през април 2009 г. и в него бяха включени някои нови елементи, като подразделянето на договорите на обособени позиции, когато това е подходящо. Националните органи в **Ирландия** понастоящем подготвят широкообхватно ръководство за подпомагане на публичните органи при определянето на подходящите равнища на финансов капацитет на участниците в публични търгове по отношение на конкретни изисквания. Властите в **Полша** популяризираха кодекса за МСП с помощта на уебсайт, а също и чрез раздаване на екземпляри от кодекса на участвалите в обученията представители на възлагащите органи. В **Швеция** от януари 2009 г. Агенцията за правни, финансови и административни услуги отговаря за предоставянето на национално равнище на практическа помощ и насоки както на възложителите, така и на участниците в търгове. И накрая, през 2010 г. Комисията ще започне **кампания за популяризиране на използването на кодекса за МСП** и проучване с цел да актуализира данните за достъпа на МСП до публични търгове.

С цел МСП да се стимулират да използват **стандарт**и и след искане от страна на Комисията, понастоящем CENELEC осигурява безплатен достъп на своя уебсайт до приложното поле на европейските стандарти, като с това се цели да се помогне на МСП да определят стандартите, които засягат тяхната дейност. В съответствие със стратегията за 2010 г. на CEN все по-голям брой негови членове публикуват приложното поле на стандартите в своите национални каталози. С цел да насърчи участието на МСП в процеса на стандартизация и защитата на техните интереси в този процес, както и за да подобри осведомеността на МСП за европейските стандарти и тяхното използване, през 2009 г. Комисията също така увеличи **финансовото подпомагане от ЕС** на 2,1 млн. EUR.

Комисията също така подчерта важността на пълното и навременно **транспониране на директивата за услугите**, която значително ще улесни създаването на предприятия и трансграничното предоставяне на услуги. По-специално директивата ще доведе до облекчаване на административните процедури в държавите-членки и ще направи възможно дружествата и гражданите да извършват всички необходими формалности, свързани с разрешения, уведомления и екологически разрешителни, по електронен път посредством единичните звена за контакт. Комисията отдели значителни ресурси за наблюдение и координиране съвместно с държавите-членки на изпълнението на директивата за услугите, което ще завърши на 28 декември 2009 г. Работата беше

насочена главно към създаване на единични звена за контакт и разработване на практически решения за улесняване на трансграничното използване на електронния подпис. Тази дейност ще продължи и в бъдеще, в това число и като широкомащабен пилотен проект (SPOCs), чието предназначение е да продължи да усъвършенства единичните звена за контакт след 2010 г.

Що се отнася до външното измерение, бяха създадени **екипи за достъп до пазара** на 30 най-важни експортни пазари. Вследствие на това делегациите на ЕС, държавите-членки и бизнес организациите от ЕС работят в тясно сътрудничество и координират усилията си с цел да се информират взаимно за препятствията пред търговията и за начините те да бъдат преодолені. Освен това, за да подпомогне достъпа на МСП до бързоразрастващи се пазари извън ЕС, Комисията създава **бизнес центрове** на някои от тези пазари. Посочените центрове ще помагат на МСП от ЕС, които желаят да се установят в съответните държави и да започнат търговия там, като им осигуряват услуги за подкрепа на бизнес дейността им, в това число помощ за достъп до пазара, намиране на търговски партньори, логистична подкрепа и съвети по въпроси като защитата на правата върху интелектуалната собственост (ПИС) и стандартизацията.

Европейският бизнес център в Индия започна дейността си през ноември 2008 г. В Китай такъв център ще бъде открит през 2010 г. Понастоящем се обмисля създаването на подобни центрове в други държави. Освен това значителен брой държави (**Австрия, Чешката република, Дания, Германия, Италия, Люксембург, Нидерландия, Словения и Испания**) засилиха публичната подкрепа за стимулирането и финансирането на износа.

И на последно място, „**Enterprise Europe Network**“ функционира като мрежа за подкрепа на бизнеса с 567 активни организации партньори в 44 държави. Около 3 милиона МСП ползват услугите, предлагани от около 3000 професионалисти. През първите 18 месеца на функционирането си „Enterprise Europe Network“ организира повече от 10 000 прояви с участието на около 400 000 МСП, които сключиха повече от 1400 споразумения за партньорство в областта на бизнеса и технологиите.

2.4. Насърчаване на предприемачеството,

Двете най-важни събития през 2009 г. — **първата европейска седмица на МСП**, която се проведе в 36 европейски държави, и **конференцията, посветена на SBA/Европейската харта за малките предприятия**, способстваха за насърчаването на предприемачеството сред широката общественост, дадоха възможност на предприемачите да представят професионалното си развитие и създадоха възможности за създаване на контакти. Струва си да се отбележи, че както държавите кандидатки, така и съседните на ЕС държави са все по-заинтересовани да разработват благоприятни за МСП политики и да прилагат модела на взаимното обучение. Обменът на добри практики и процесът, при който всеки учи от другите, се прилагат далеч извън пределите на ЕС. Например **Норвегия** създаде план за действие за насърчаване на предприемачеството сред жените, като целта е през 2013 г. жените да бъдат 40 % от всички предприемачи. Общо за десетте изминали години участващите държави предложиха над **600 добри практики**.

Европейските награди за предприемачество стимулираха публичните органи в държавите-членки да разработват благоприятни за МСП политики. През есента на

2009 г. европейският Комитет на регионите положи началото на нова инициатива, наречена „Предприемчив европейски регион“.

В сътрудничество с шведското председателство през октомври 2009 г. в Стокхолм беше създадена **Европейска мрежа на посланици за женското предприемачество**, чиято цел е да „преодоляване на неравнопоставеността между половете“ и увеличаване на броя на жените в Европа, които започват стопанска дейност. Мрежата включва 100 посланика и понастоящем обхваща десет държави.

Като част от стимула за насърчаване на малките предприятия да излязат на вътрешния пазар на ЕС, инициативата на Комисията **„Еразъм за млади предприемачи“** насърчава заетите със стопанска дейност младежи да прекарват определено време в друга държава-членка на ЕС, като работят под ръководството на по-опитни предприемачи. Бяха одобрени първите 100 партньорства между начинаещи предприемачи и предприемачи домакини, а 1200 начинаещи предприемачи и предприемачи домакини се регистрираха за участие в програмата.

И на последно място, редица държави са включили обучението по предприемачество в учебните си програми (**Испания, Финландия, Ирландия, Кипър, Полша и Обединеното кралство**) или са приели решение да направят това в бъдеще. **Обучението по предприемачество** понастоящем е обект на нова национална стратегия или на план за действие в **Австрия, Дания и Швеция**, или на започната или планирана реформа на учебните програми в **Чешката република, Естония, Германия и Малта**. Важно е да се отбележи, че като обща тенденция националните учебни програми се преориентират от преподаване на съдържание към обучение за усвояване на умения: това засилва ролята на прилагането на предприемачеството като ключово умение. Предизвикателството е да се осъществи напредък отвъд компонента „знания“ и да се съвместят промените в учебните програми с иновативни методи на обучение. И накрая, в повечето държави-членки сътрудничеството между различните органи и със съответните заинтересовани страни, включително и с общността на МСП, все още се нуждае от подобряване.

3. СЛЕДВАЩИ СЪПКИ

През 2009 г. беше отбелязан значителен напредък. От съществено значение е обаче **решително да се продължи прилагането** на плана за действие за SBA на всички равнища и да не се изпуска от поглед дългосрочната перспектива за създаването на среда на световно равнище за МСП като важен елемент от осъществяването на бъдещата стратегия „ЕС 2020“.